

Eric Sleichim (Music@Venture) *Een soort constante resonantie van de kerk*

Door Emilie De Voght | Toegevoegd op 1 oktober 2007

Het tweejaarlijkse evenement Music@Venture, dat doorgaat in deSingel en AMUZ, heeft dit jaar saxofonist en B!ndman-stichte Eric Sleichim als curator. Nadruk ligt dit jaar op hedendaagse Belgische muziek en ook een nieuwe compositie van Eric Sleichim staat dus op het programma: *Isotropes de l'ombre*. 'Isotropes' is ook de titel van het concert dat de saxofonisten van B!ndman samen met het Collegium Vocale Gent onder leiding van James Wood brengen: een mix van hedendaagse werken met muziek uit de Middeleeuwen. Een uitleg bij zowel 'Isotropes de l'ombre' als bij de samenhang van het programma van het concert dat in première gaat op 21 oktober 2007 in AMUZ.

Vanwaar komt de titel 'Isotropes de l'ombre'?

Isotropes is een wetenschappelijke term uit de fysica. Het gaat om een fenomeen waarbij de eigenschappen van een voorwerp in alle richtingen identiek zijn. Ik gebruik dit als metafoor voor de interactie tussen het koor, de saxofoons en de electronics. Het publiek zal zich middenin de klankbronnen bevinden. De woorden 'de l'ombre' slaan op een vergelijking met de zon die rondom de kerk draait en waarbij de schaduwen en de kleuren in de glasramen constant veranderen. Deze twee elementen, 'Isotropes' en 'de l'ombre' zijn gelinkt aan een tekst van Leonardo da Vinci. Hij beweert dat het nazinderen van een klok in onze oren enkel het geheugen van onze trommelvliezen is, een beetje zoals je, wanneer je naar de zon kijkt en je ogen daarna sluit, je netvlies toch nog een lichtvlek 'ziet'. Nu, frequenties zijn uit alle richtingen gelijk en het traag veranderen van de schaduwen wordt uitgebeeld door de trage metamorfose van de klanken. De baritonsax, die ik de functie van 'klok' geef, heeft een serie van twaalf multiphonics of meerklanken die terug te vinden zijn in de zestienstemmige koorpartij. Ook de kwarttoonverschuivingen in de electronics geven, zoals glasramen, een multitude aan kleurschakeringen mee.

Wat wordt er effectief van da Vinci's tekst gebruikt in de compositie?

Eén woord, 'ascoltatore', en één volledige zin, 'Se tu sarai solo, sarai tutto tuo'. 'Ascoltatore' betekent luisteraar en komt in verschillende vormen of syllabes terug, het wordt slechts in het centrale deel echt uitgesproken. De zin die gehoord wordt kan als volgt vertaald worden: Enkel in eenzaamheid kan je jezelf – of je kunst – vervullen. Ik gebruik een hele maat voor elke van de twaalf syllabes: telkens één van de twaalf meerklanken die vanuit de baritonsax komen. Op het einde wordt de hele tekst van da Vinci gefluisterd door het koor én door de electronics gespatialiseerd. Leonardo da Vinci schreef zijn teksten in spiegelschrift en dit element heb ik gebruikt in de schrijftuur. Ook simuleer ik dubbelkorigheid door de electronics als een spiegel van het koor aan te wenden.

Wat moeten we ons concreet voorstellen bij de muziek van 'Isotropes de l'ombre'?

Eigenlijk een soort constante resonantie van de kerk, alsof je stemmen hoort die al gedaan hadden met zingen, waardoor het plaats in de ruimte, of de oorsprong, van de klankbronnen niet duidelijk is. Je zit middenin een bad van klanken. De gotische bouw van vele kerken leent zich hier heel goed voor: de klankbron is moeilijk te lokaliseren, waardoor het soms lijkt alsof de stemmen vanuit de hemel komen.

Hoe zal de belichting dan ingericht worden?

Er zullen pupiterlichtjes zijn en spaarzame schijnsels, want het is de bedoeling dat de klanken volledig de functie van de 'zon' overnemen, van het zonlicht dat de trage metamorfosen veroorzaakt.

Hoe worden de andere stukken van het programma hieraan gelinkt?

Voor de keuze van 'Mortuos Plango, Vivos Voco' van Jonathan Harvey ben ik vertrokken vanuit het idee van de 'klok'. Diens zoon zong in het koor van Winchester Cathedral en Harvey ging vaak naar repetities luisteren. Geregeld luidden de kerkklokken wanneer er gerepeteerd werd en zo kwam hij op het idee om de stem van zijn zoon te fusioneren met klokkengeluiden. Het is een volledig elektronisch werk, het eerste dat hij in het IRCAM ontwikkelde (Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique te Parijs). De titel, Mortuos Plango, is het begin van de tekst dat op de grootste klok van de Winchester Cathedral staat: we betreuren de doden de levenden zingen. Vandaar dan weer de keuze van de oude muziek stukken 'Planctus David super Saul et Ionatha' van Abelard en het anonieme 'Ordo Rachelis Sanguinem Nostrum', klaagliederen voor de doden, waarbij de saxofoons de functie krijgen van bourdon. In het andere werk van Jonathan Harvey dat op het programma staat, 'Ricerca una melodia', speelt de sopraansaxofoon met zijn viervoudige echo. Het is een canon met vertraging — een componeertechniek uit de Middeleeuwen.. Het stuk 'Five' van John Cage is vijfstemmig en duurt exact vijf minuten. Hier vervult de electronica, naast de vier saxofoons, de vijfde stem en lijkt het alsof het de kerk is die als een vijfde instrument resoneert. En zo is de cirkel rond...

Het is niet de eerste samenwerking met het Collegium Vocale. Bloeit er iets moois?

Onze eerste samenwerking waren gezamenlijke rond de koraalpartita's van Bach. Ook hebben we meermaals aan de Bach-academies in binnen- en buitenland deelgenomen. Philippe Herreweghe was zo enthousiast met onze Bach-uitvoeringen dat hij ons meermaals programmeerde en een nieuw werk vroeg te schrijven voor het Collegium. Voor de toekomst zijn er dromen maar de plannen daarrond willen we nog even als een verrassing houden...

